

rodoljubov domačih in vnanjih. Gosp. predsednik Škoflek in potem g. Jos. Kotnik govorila sta o slavnih zaslugah in blagem delovanju sv. Cirila in Metoda. Navdušenost za sveto narodno stvar izraževala se je v raznih nagovorih in napitnicah, tako da se je slavnost povsem častno in sijajno izvršila. Društvo počastil je tudi pozdravni telegram celjske čitalnice od g. dr. J. Serneca. Pevski zbor se je pri slovesnej sv. meši, pri kojoj nam je zapel lepo pesem v spomin sv. Cirilu in Metodu, in potem pri slavnosti v čitalnici s svojim petjem pohvalno obnesel. Navdušeni govori, ubrano petje, vrla godba in končno ples zadovoljilo je vse zbrane domoljube, kojim ostane slovesni večer v blagem spominu!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Dve slovenski svečanosti, namreč v spomin Kopitarju in Stanku Vrazu, navdušile ste Slovence in spodbudile k novemu pomnoženemu delovanju za narodno prosveto in blagor! Vranski okraj ima uže 4 srenje, ki so sklenole od 1. okt. 1880 naprej uradovati čisto slovenski. Slavne srenje so: Brašlovce, Grajska vas, Reka in sv. Jurij pod Tabrom. V Ljubljano hočejo štajerski in kranjski nemškutarji sklicati velik shod. Slobodno; pomagalo jim ne bode nič! V soboto dne 18. sept. sklicali so mariborski nemško-liberalni volilci ob 8. uri zvečer v Goetzovo dvorano volitvenski shod. Med sklicovalci je tudi gimnazijalni ces. kralj. ravnatelj Gutscher in ces. kralj. ravnatelj realke Frank. — Goriški Slovenci kažejo malo složnosti, a obilico kandidatov; sedaj kandidirajo 3 dohtarji, namreč: dr. Tonkli, dr. Abram in dr. Klodič. — Šolske počitnice so pri kraju, a Slovenci še nič ne vidimo uspehov g. dr. Vošnjakove resolucije gledé na srednje šole. Poslancem bo treba zopet iti v Dunaj trkat. — Ustavoverci uže Poljake lovijo in jim obetajo nebo, mesec in zvezde, ako jim pomagajo grof Taaffejevo ministerstvo podreti. Poljaci pa se delajo glubi vsemu vabljenju nemških liberalcev! — Popravljenе naše vojaške puške streljajo sedaj do 4000 korakov daleč. — Svitli cesar so dokončali vojaške vaje in potujejo sedaj po galiških mestih, 16. došli so v Črnovice na Bukovinskem. — V Zagreb je iz Maribora prišel kardinal Jakobini obiskovat kardinala Mihaloviča; potem je se vrnil v Dunaj nazaj! Hrvatski poslanci se pritožujejo zoper magjarščino pri telegrafu in pošti. Magjarsko ministerstvo prodava v Vinkovcih krajinske gozde; sedaj hoče dati 50.000 oralov gozda posekati. — V Budimpešti so Magjari tolik hrup zoper Nemce zagurali, da je mestni zastop prepovedal nemški teater. — V Serajevu osnovala je vlada dijaško semenišče za 80 bosenskih dečkov, da se ondi pripravljajo na gimnazije in realke. Podučni jezik je hrvatski!

Vnanje države. Brodovje evropskih veleevlad zbrano v Dobrovniku utegne vsaki trenutek odpluti

pred Dulein, da Turke prisili mesto z okolico do reke Bojane predati črnogorskemu knezu, ki stoji blizu tam imajoč seboj 6000 mož in 8 kanonov. Ko bo to v redu, pride greška reč na vrsto, potem bolgarska, arbanavska in tako bodo zaporedom Turka iz Evrope tiščali, ako kaj nepričakovanega zmes ne pride. Kajti v slučajih, ko bi Angleži ali Rusi šli iz morja na kopno, je baje med našim ministrom Heimerlom in Bismarkom dogovorjeno, da zasede avstrijska vojska Novi-pazar. Toda ruske novine pravijo, da je še več dogovorjenega, ker se je Rusija zopet začela sprijaznjevati z Nemčijo, namreč da Avstrija zasede tudi Albanijo in okrajine do Soluna, ruska armada Carjigrad in Dardanele, Angleži pa sveto deželo in Sirijo. Brez krvi prelitja se to ne bode vršilo. — Rumunski knez hoče sprejeti naslov kralja, a Srbi nameravajo isto uro v Belgradu svojega kneza proglasiti za srbskega kralja. Ruski car mudi se v Livadiji; proti Kitajcem zbira v Kuldži general Kulakovski 12000 mož; v Sibirijo stavijo čez Ural-gorovje v Tjumen železnico in sibirsko mesto Tomsk dobilo je vseučilišče; jeseni pride car v Varšavo mirit nezadovoljnih Poljakov. — Bismark pripravlja za nemško vojsko novo repetir-puško, s katero je mogoče v 24 sekundah 11krat ustreliti. Zastran judov je pa prevarjen. Ti so ga zapeljali, da je ukazal vse v zlatem denarji računati in plačevati, judje so potem nadavek zlatu nagnali in Nemčija mora vsako leto 150 milijonov mark zgubiti za nakup zlata, iz katerega nemške krone kujejo. — Francoski minister Freicinet je iztiral jezuita, a sedaj hočejo uže njega vreči z ministerskega stola; v velikem ocejanu pograbili so Francozi otok Tahiti. — V Neapolu na Italijanskem so verni katoličani vse žile napeli, da so pri volitvi v mestni zastop zmagali in liberalne goljufe in tate od mestne blagajnice odpravili. — V Australiji blizu mesta Sidney našli so velikanske zlate rude; ljudje tropama lomastijo tje, da si zlata naložijo. — Tepeni Ejub-kan je pred Angleži v Afganistanu zbežal v Herat. Angleži bodo nevarno deželo bržčas zapustili in se pomaknili v Indijo nazaj.

Za poduk in kratek čas.

Stanko Vrazova svečanost.

I. Stanko Vraz je se narodil v Ceroveci blizu Jeruzalema v Svetinjski fari med Ormožem in Ljutomerom dne 30. junija 1810. Šolan je bil najprv v Svetinjah potem pa v Ljutomeru, kder je bil njegov ujec M. Jaklin župnik. Gimnazijo študiral je v Mariboru, modroslovje pa v Gradci. Slavni dr. Miklošič bil mu je sošolec. V Gradci našel je več slovenskih mladenčev za povzdigo našega slovenskega slovstva vnetih. Kmalu je bil tudi sam vnet goreče ljubezni do slovanstva tako, da je vse drugo delo popustil in se posvetil edino

le slovanskim modricam. Od l. 1837—40 uabiral je slovenske narodne pesni po Koroškem, Štajerskem in Kranjskem ter se jeseni l. 1838 preselil v Zagreb nadejajoč, da postane hrvatsko-srbski jezik kedaj književni jezik vseh Jugoslovanov. Znanprej pisal je le hrvatski ter postal tajnik „Matiice ilirske“. V tem času izdelal je svoje prekrasne pesniške umotvore. L. 1840 izdal je „Djulabije“, l. 1841 „Glase iz dubrave žerovinske“ in l. 1845 „Gusle in tamburo“. Akopram je Stanko bil visoke rasti in močnega telesa, zbolel je na plučah, začel hirati in je dne 24. maja 1851 umrl v Zagrebu, kder počiva na sv. Jurijevskem mirodvoru. Stanko Vraz ni zapustil ne žene, ne sina, ne hčeri. Živel je in delal edino le za narod slovanski. Njegove pesni štejejo med najlepše umotvore. To so površni podatki iz življenja onega moža, katerega so letos Hrvati in Slovenci toliko slavno in hvaležno častili in slavili.

Velikanska narodna svečanost se je vršila dne 8. t. m. v krasnem Ceroveci na slovenskem Štajerskem, rojstvenem kraji pesnika hrvatsko-slovenskega, ki je bil s celo dušo vnet za literarno jedinstvo Jugoslovanov. Uže vtorek so prihajali v Ormož gostje iz raznih krajev. Ljubljanski pevci čitalniški ter drugi gostje iz Ljubljane, katerim so se na Pragarskej postaji pridružili gostje iz Samobora; bili so slovesno sprejeti na Ormožkem kolodvoru. Načelnik slavnostnega odbora dr. J. Geršak je z iskreno slovensko besedo pozdravil došlece, potem pa smo se z godbo na čelu napotili v bližnji Ormož. Velika množica ljudij je spremljevala doše goste, na več straneh se je streljalo in lampijoni v raznih barvah so sprevedu razsvitljali pot. Pred Ormožem je stal lep slavolok z napisom: „Vrazovim čestilcem“. Vrlo prijetno minil je večer potem v družbi odličnih slovenskih rodoljubov. Ljubljanskim čitalniškim pevcem napivalo se je mnogo in govorili so razne napitnice dr. Geršak, prof. Krek iz Gradca, prof. Zupan iz Reke itd.

Drugo jutro ob 5. uri dospeli so gostje iz Hrvatske. V mnogem številu je bilo zastopano zagrebško pevsko društvo „Kolo“ in „Sloga“ ter „Hrvatski dom“. Nadalje je bil v znatnem številu zastopan zagrebški ter varaždinski „Sokol“, sisačka „Danica“, karlovska „Zora“, samoborska „Jeka“ in koprivniški „Podravac“. Nadalje so prišli: predsednik „Matiice Hrvatske“ Ivan pl. Kukuljevič, A. Senoa in drugi odborniki „Matiice“ hrvatske. Nadalje od zagrebškega vseučilišča dr. Lorkovič, Petračić in Marković, potem predsednik hrvatskega „Sokola“ dr. Fon. Zastopal je Matico dalmatijsko direktor Stjepan Buzolič in Fran Despot. K slavnosti sta prišla tudi Srba dr. Popović in dr. Gjorgjevič. Preko 200 osob je iz Varaždina došlo ob 8. uri v jutro z varaždinsko mestno godbo na čelu. Hrvatskih pevcev bilo je nad 100. Iz Koroške so prišli profesor in deželni poslanec Einspiller, župnik Majar in prof. dr. Nemeč. Tudi naš

izvrstni glasbenik dr. Benjamin Ipavec je bil došel iz Gradca. Iz Maribora došli so deželni poslanec g. dr. Radaj in profesorji Majciger, dr. Križanič, dr. Pajek. Do 8. ure je bilo po celem Ormoži čudovito mrgolenje. Iz vseh strani je več in več ljudstva dohajalo in vozov, v katere so bili vpreženi lepo s trakovi ozaljšani konji. Nekoliko trenutkov po 8. uri pa so se zasedli vozovi in hajd! v Jeruzalem. Da ste videli to dolgo vrsto voz, katerih smo našli blizu 150! Veličastuo je veter razgrinjal ponosne trobojnice hrvatskih društev! Na potu od Ormoža do Jeruzalema sta stala še 2 slavoloka z umnimi napisi. Blizu 2 uri smo se vozili do Jeruzalemskega holmca, na katerem stoji cerkev, in potem se vozovi ustavijo v ravnici pod Jeruzalemom. Na holmci je bilo uže vse polno priprostega naroda iz bližnje ter daljne okolice. Od Jeruzalema kaže se prekrasen razgled; daleč na okrog vidijo se griči z vinogradi. Človek mora obstati ter občudovati krasoto. V Jeruzalemskej cerkvi je imel sv. mešo ranjkega Stanka najboljši prijatelj profesor in zlatomešnik dr. Josip Mursic iz Gradca. Pevci ljubljanski so peli mešo, a Hrvatje ofertorij. Ker je cerkev majhena, moglo je notri priti samo majheno število ljudstva, vsi drugi so ostali zunaj, in teh je bilo, da ne pretiravamo, najmanj 3000 po broji. Po sv. meši se tuji gostje uvrsté in mej sviranjem godbe odrinejo s holmca doli v ravnico, za njimi pa nebrojno število naroda. Iz ravnice pelje pot zopet navzgor na grič in v Cerovec, k rojstvenej hiši Stanka Vraza. Nekoliko korakov pod domom Stanka Vraza je pod krasnim, s cveticami prepletenim slavolokom imejočim napis: „Bratski pozdrav“, slovenski pozdravil doše čestilce Vrazove štajerski deželni poslanec g. Kukovec ter nečak umrlega pesnika, Franjo Vraz. Belo oblečene deklice so goste obdarile s šopki. Od tod smo šli pred Vrazov dom. To je lepa hišica v jedno nadstropje, ki se jako dobro odlikuje od drugih. Pred hišo je bil prirejen in bogato s cvetjem ozaljšan govorniški oder, na katerem se prvi prikaže predsednik hrvatske „Matiice“ Ivan pl. Kukuljevič, ki nepregledni broj čestilcev Vrazovih blizu tako-le ogovori: „Matica“ hrvatska rada je sprejela vabilo slovenskih bratov spodnje-štajerskih ter pomaga slaviti denes ne samo sedemdesetgodišnjico slavljenega pesnika hrvatsko-slovenskega, nego slavi tudi svojega mnogozasluženega bivšega tajnika Stanka Vraza. Kot predsednik „Matiice“ hrvatske pozdravljam vas tukaj zbrane slovenske rodoljube tako in z onimi čuti, kateri so pesnika vsikdar oživljali. V imenu „Matiice“ hrvatske predajem rodbini pesnika to marmorno pločo, a v imenu hrvatskih gospij in gospic izročam Vrazovej rodbini v marmor izdelani kip Vrazov, kateri je dovršil naš zaslužni umetnik Rendič. Ta krasni spomenik bode še v poznih stoletjih spominjal naše vnuke na te dni, katere smo posvetili možu, ki je vse svoje življenje žrtvoval literarneji vzajemnosti,

katera rodi zdaj ta in onkraj Sotle tako lep sad, kakoršnega se nij nadejal niti sam pesnik. Bog blagoslovi tudi v bodočnosti še ono vzajemnost mej Hrvati in Slovenci, katerej je temelj postavil Stanko Vraz, naj se uresničijo njegova prizadevanja. Slovenci in Hrvati, ki smo denes zbrani bratski složno, zakličimo: „Slava njegovemu spominu!“ In „Slava! Slava Stanku!“ zagrmelo je iz grl na tisoče broječih Vrazovih čestilcev.

Nad hišnimi vrati vzdana ploča spomenična je izsekana iz sivoga marmorja, ter ima na vrhu v sredi zlato liro, pod njo pa je sledeči napis:

Na spomin

STANKA VRAZA

slavnoga pjesnika hrvatskoga i slovenskoga, nezaboravnoga tajnika Matice ilirske, rođ. u ovom domu 30. junija 1810, umr. u Narodnom Domu u Zagrebu 24. maja 1851, postavlja ovu ploču na njegov slavno rodni dom Hrvatski i slovenski bratski rod s Maticom Hrvatskom 8. septembra 1880.

Od Hrvatice podarjen Vrazov medaljon, katerega isto tako kakor spomenično pločo umetniško izvršil je hrvatski kipar g. Rendič, uzidan je v prostranej sobi v zgorenjem nadstropji. Kip pesnika, ki je po izreku tamošnjih domačinov, poznavših Vraza, temu jako podoben, izrezan je iz belega marmorja. Okolo kipa je marmorni okvir, olupšan z lovor-vencem. Na stajalu se v zlatih črkah sveti napis: „Stanku Vrazu — Hrvatice“. Na dan slovesnosti je bil ta medaljon ovenčan s krasnim cvetjem in venci, katere so darovali posami čestilci Vrazovi in mnoga hrvatska društva. Mej venci je bilo več takih, ki so se odlikovali posebno s svojo dragocenostjo. Ta pesniški žrtvenik je ves dan obiskavalo nebrojno ljudstvo. V istej sobi pa je ležal na mizi odprt tudi od ljubljanskih Slovencev podarjeni „Vrazov album“, v kateri je istega dne vpisalo svoje ime nad 700 odličnih Vrazovih čestilcev. Tajnik „Hrvatke matice“ g. Kostrenčič pa je nečaku Vrazovemu podaril v višnjevem baržunu vezan iztis Vrazovih spisov, katere je „Hrvatska Matica“ izdala za to svečanost. (Konec prih.)

Smešničar 38. Ubog kmetič se pripelja v mesto z vozičkom, pred katerim bila sta pripravljena dva volička. Nenavadni mestni hrup preplaši jednega izmed voličkov tako močno, da začne silno mugitati. Takoj pribiti policaj, se postavi pred kmeta ter mu pravi: zakaj ne zabranite volu tolikega tukaj v mestu nedostojnega upijanjanja? Kmetič potegne ponižno raz glave kapico se policaju nizko prikloni rekoč: „gospod, mene tukaj v mestu volič ne uboga več, zato prosim, naj mu oni prepovejo!“

Razne stvari.

(Volilce opozorujemo), naj v Mariboru, Ptuj, Ormoži, Središči, Ljutomeru, sv. Lenartu, Bistrici, Mahrenbergu, Vozenici, Mnti in Slov. Gradci pregledajo volilne zapisnike in če najdejo, da je kdo

izpuščen ali po krivici vmeščen, naj se pritožijo. V Mariboru doteče obrok dne 20. sept. t. l.

(G. poslanec Kukovec) nam piše iz Ljutomera, da je zavoljo konjske dirke, katero je vodil kot načelnikov namestnik podružnice konjerejske, zadržan bil iti v Maribor zavoljo „kreisamta“ ter je pooblastil g. Kado z nalogom, naj varuje pravice obeh okrajev. To je g. Kado tudi storil, ker je edini z g. Mravljakom glasoval zoper to, da bi se Seidlu odmerilo oskrbnine 3000 fl. in 1600 fl. Dobro, in hvala za pojasnilo.

(Grozni nalivi) so južno železnico od Ponkve do Arnauža hudo skvarili, drugod mnogo stez, cest, mostov, njiv, travnikov in vinogradov poškodili, v Melji pod Mariborom hišo podrli in v Dravo odplavili, da so ljudje komaj živi všli, tudi v okolici Slivniški in v Račah je škoda velika.

(Premogova zadruga v Trbovljah) hoče akcije pomnožiti do 1,700.000 goldinarjev in prioritete do 2,400.000 glđ.

(V Ptuj) je 10. sept. došel iz Dunaja četrti pijonirski bataljon.

(V Ameriko) izselila sta se 2 kmeta iz št. Paula pri Pragwaldu z rodbinama vred, potem ko sta vse imetje prodala.

(Trtna uš) je ugonobila v Bizeljskih goricah 50 oralov. Sedaj rujejo trsove, za oral izkrčenega vinograda dobi posestnik 200 fl. odškodnine pa ne sme 6 let ondi trsov saditi.

(V Celje) pride 35. lovski bataljon, pa tudi dopolnilne zaloge bataljonov 7., 8., 19., 20.

(Pri sv. Juriji na Šavnici) bo slov. kat. društvo imelo svoj občni letni zbor 19. t. m. ob treh popoldne v Vidmi. Na dnevnem redu je: poročilo odborovo in volitev novega; uljudno vabi vse ude tudi iz sosednih far, ker bo tudi deželni poslanec g. Kukovec poročal o svojem delovanji v deželnem zboru.

(Čudno smrt storila) je 10. t. m. v Trobljah, starotrške fare pri Slov. Gradci 2 1/2 leta stara deklica Marija Godec. Gospodinja je postavila škap pod kap, da bi deževnice nalovila. Omenjena deklica pride skrivoma do posode, se v tisto uagne tako da z glavo do vode segne. Nezmožno dete se ni moglo več zravhati in se je v plitvi posodivici vtopilo.

(Nar. gosp. politično društvo) pri sv. Lovrenci v Slov. goricah skliče 26. septembra popoldne ob 3. uri javni občni zbor. Na dnevnem redu je: volitev novega odbora in razni govori. Domorođci so uljudno povabljeni. Odbor.

Dražbe. 20. sept. Flor. Gajšek v Zibiki 3915 fl. 22. sept. Luka Pavlin v Ciglencah 5188 fl.; 24. sept. Alojzija Buk v Črmožišči 1220 fl., B. Blažej v Cinzatu 3736 fl., Blaz Ferk v Trofinu 550 fl., Jakob Kolar 171 fl. v Celji, Lovro Kolar v Lašah 2075 fl.; 25. sept. Marija Stramšak 300 fl. v Konjicah, Ant. Levak v Artičah 4560 fl.